

“Boeren zijn een bijproduct geworden”

Interview Dirk Molenaar

Lukt het de gemeente Haarlemmermeer om met een keur aan bedrijven en nieuwe coalities invulling te geven aan het landschap binnen de metropolitane context. Dat is de uitdaging van de toekomst. Vooral de boeren die daar gevestigd zijn zouden in actie moeten komen. Akkerbouwer Dirk Molenaar is één van de boeren die meebeweegt.

Tekst **Evamarije Smit**

Dirk Molenaar heeft een boerenbedrijf aan de Hoofdweg tussen Hoofddorp Zuid en Nieuw Vennep. Zijn boerderij 'Kleine Vennep', ooit glimmend met goudstof beschilderde letters op de voorgevel geschreven, staat op een steenworp afstand van de dorpskern van Nieuw Vennep. Wanneer je in het midden staat van zijn landbouwgrond, wordt de verstedelijking van het gebied bijna tastbaar. De randen van de stad rukken op: ten noorden zijn de flats van Hoofddorp zichtbaar, iets meer westwaarts stijgen de vliegtuigen op van Schiphol. Aan de zuidrand de hoogbouw van Nieuw Vennep, ooit een klein dorp. Oostwaarts, de horizon volgend, doemen de hockeyvelden op.

Dirk Molenaar, 52 jaar, is op deze boerderij geboren en getogen. Zijn grootouders begonnen dit boerenbedrijf in de jaren '20 waar zij tarwe, gerst, haver, peulvruchten, suikerbiet, uien, mais en aardappelen teelden. Molenaar runt dit mooie rechthoekige akkerbouwbedrijf met zijn zwager, buurmannen en loonwerkers, al vanaf zijn 18de. Hij zegt: "Een boer wil een bedrijf. Ik ben zelfstandig en autonoom. Ik ervaar een vrijheid die nergens anders te vinden is. Natuurlijk in fysieke zin – er is hier ruimte zat voor auto's, hobby's, feesten en veel beesten- maar ook mentaal. Ik bepaal wat hier gebeurt. Natuurlijk in overleg maar ik bepaal. Dat is de essentie van boer-zijn: vrij en autonoom. Dat zit heel diep in mijn DNA, net als degelijkheid en conservatisme: ik heb een godsgruwelijk hekel aan verandering", voegt hij er onverbloemd aan toe.

Dit DNA zorgt ervoor dat veel bij het oude blijft in huize Molenaar. Het lange termijn denken zit diep in de aard van het beestje. Molenaar heeft een stokoude Nokia

telefoon, een model waarmee je alleen kunt bellen en sms-en. Hij licht toe: "Een boer koopt iets één keer en dat is voor honderd jaar. Al drie generaties lang kopen wij ons gereedschap bij dezelfde doe-het-zelf-er. Ik ben nog nooit in een Gamma of Karwei geweest. Wat moet ik daar? Als het goed is, is het goed. Ik heb sinds 1973 dezelfde brandstofleverancier. In het leven van een boer gaat het om lange relaties en een groot onderling vertrouwen. Zolang we niet belazerd worden, gaan we niet weg."

Het land van Molenaar bestrijkt zo'n 80 hectare. Vanaf 'de middenstip' wijst hij naar de burens die daar al vijftig jaar wonen. Maar van het boerenbedrijf kunnen Molenaar en zijn burens niet leven. Elke familie heeft er een bedrijf bij. De een is gespecialiseerd in exclusief paardenvoer, de ander teelt een bijzondere tarwesoort voor speciaal bier. Molenaar runt er een make-larskantoor bij in Nieuw Vennep en komt tweehonderd keer per jaar bij gezinnen over de vloer die in zijn beleving op een postzegel leven, elkaar de hersens inslaan of met de buurvrouw naar bed gaan. Hoe anders is zijn leven: al 33 jaar slaapt hij naast zijn vrouw Heleen, ook een boerendochter uit de buurt. Altijd links van haar, ook als ze bij wijze van uitzondering eens weg zijn. Hij is grootgebracht door zijn ouders en grootouders. Wanneer hij iets fout deed kreeg hij een draai om zijn oren van oma. Hard werken was de moraal maar met ongelofelijk veel plezier. En nog. Molenaar: "Ik werk of ik slaap."

Met zijn laarzen in de klei, legt Molenaar de situatie uit. Zijn boerderij ligt in het hart van wat de gemeente Haarlemmermeer PARK21 noemt. Met deze titel wordt het gebied bedoeld dat een rechthoek vormt tussen Schiphol, Haarlem, Nieuw Vennep en Aalsmeer. Om de verstedelijking binnen dit

**“Ik ben nog nooit
in een Gamma of
Karwei geweest;
al drie generaties
lang kopen wij
ons gereedschap
bij dezelfde
doe-het-zelf-er.”**

DIRK MOLENAAR

Dirk Molenaar op zijn land

Deel van de stal

metropolitane gebied richting te geven behelst PARK21 een visie op de ontwikkeling van dit gebied waarin drie functies van het landschap op elkaar moeten ingrijpen. Dat zijn landbouw, recreatie en grootschalige voorzieningen om de vrije tijds besteding van bewoners en toekomstige toeristen te faciliteren. De gemeente benadrukt dat de agrarische functie belangrijk blijft maar niet genoeg is. Molenaar: “We staan hier op land ter grootte van twintig voetbalvelden maar ik kan er niet van leven. Ik verbouw gewassen en bloemen; het is een eenmanszaak. Hoewel deze grond al vanaf het begin in mijn familie is, ben ik pachter van deze grond. Mijn grootouders zijn in de nasleep van de bankencrises van de jaren '20 bijna failliet gegaan. Ze brachten hun bezit in 1932 onder bij de Friese verzekeringsmaatschappij.” Als pachter betaalt Molenaar momenteel 800 euro per hectare. Met een oogst van 10.000 kilo tarwe levert een hectare hem 1600 euro bruto op. Van die inkomsten moet hij zaaien, oogsten, ploegen, spuiten, onderhouden en weer investeren in nieuw zaad. Het saldo komt uit op nul euro. Omdat de tarwe voor de consument goedkoop moet blijven krijgt Molenaar 400 euro per hectare inkomenssteun uit Brussel. Molenaar: “De voedselproductie is de basis van een samenleving maar van dat beseft zijn we ontzettend ver afgedreven. In mijn beleving is dat ook onomkeerbaar. Mensen willen de nieuwste telefoon of een groter televisiescherm. Met een stijging van de kosten voor levensonderhoud van 23% en een salarisverhoging van slechts 3% zijn de meeste mensen blij dat ze hun hypotheek kunnen betalen en in het weekeinde hun kar kunnen volladen met goedkope bood-

schappen. Dat zij maar 15% van hun inkomsten besteden aan een van de belangrijkste basisbehoefte, namelijk voedsel, realiseert niemand zich meer. De samenleving is zo complex geworden dat de gedachte om een eerlijke prijs voor voedsel door te berekenen aan de consument een illusie is. Dat gaat nooit meer gebeuren. De boeren zijn een bijproduct geworden.”

Molenaar eet een boterham in de keuken van zijn grootmoeder. Op het toilet na, is alles aan zijn boerderij oud en versleten. De keuken is onveranderd gebleven. Het keukenblok is uit 1953, van Piet Boon, een Bruynzeelkeuken. Maar klagen doet hij niet: “We hebben nooit geld overgehouden voor een nieuwe keuken of nieuwe meu-

“Een boer denkt in perioden van 100 jaar.”

bels. Die van ons zijn uit de jaren '50 maar we janken niet. We hebben keuzes gemaakt. Voor een boer gaat het boerenbedrijf altijd voor. Materieel en zaad, dat moet gekocht worden. Maar ook de studie van onze twee dochters Juliëtte en Vivianne is essentieel. Gelukkig weet mijn vrouw Heleen dat het op de lange termijn goedkomt. Die nieuwe keuken komt er wel.” Maar hoe precies, was wel een vraag voor Dirk Molenaar. Er moest een toekomstperspectief komen, aangezien je van 80 hectare (gepachte) grond niet kan leven en hij bovendien geen zonen heeft om beide bedrijven, ook de makelaardij, op te volgen. Maar afstand doen van zijn land - dat nooit. Molenaar: “Het is een enorm voorrecht om in een dergelijk stedelijk gebied zo

De typische Bruynzeelkeuken uit 1953 van boerderij klein Vennep

te wonen. We wonen in het paradijs.” Dat paradijs staat al decennialang onder druk. De gemeente Haarlemmermeer is even lang in de weer om de verschuiving van de stad over het land in goede banen te leiden. Ze ziet naast de (bepaalde) agrarische functie

van het gebied en recreatie voor de stedeling, kansen voor de functie van ‘leisure’ gericht op vrije tijd besteding. De gemeente heeft een Canadees adviesbureau laten onderzoeken of dit gebied zich leent voor een indrukwekkend themapark die het

“Ik heb een godsgruwelijke hekel aan veranderingen.”

Volgens Molenaar ligt de belevingswereld van de bedenkers, de doeners en de gebruikers nog mijlenver uit elkaar. Op het gezicht van Molenaar verschijnt een enigszins vage glimlach en hij vraagt zich nuchter af waar we in hemelsnaam zoveel bezoekers moeten laten slapen, waar we hun auto's parkeren enzovoort. Maar, zover is het nog lang niet. Wat wel actueel is, is de concrete vraag aan Molenaar en al zijn boerenburen in dit gebied om mee te werken aan deze ontwikkeling. De gemeente schetst een toekomstperspectief van nieuwe publiek-private samenwerkingen die belevingen moeten creëren voor de diverse en specifieke doelgroepen (gebruikers) die in het gebied wonen of er straks naar toe willen komen. De daarbij behorende verdienmodellen zijn (nog) onbekend. Wel is zeker dat de overheid geen geld uittrekt voor deze ontwikkeling maar wel positief staat ten opzichte van initiatieven om dit in publiekrechtelijke zin te faciliteren. Molenaar: “Bijna niemand van de boeren doet mee. Weet dat grond hier nog altijd de essentie is. Die is als het gaat om woningbouw of industrie veel geld waard. Maar groen en recreatie leveren niks op. Waarom zou de boer dat risico nemen? Onderschat daarbij het DNA van die boer niet. Die hecht waarde aan de zeer lange termijn en grond verliest zijn waarde niet. Door de

verhaal van Holland zou moeten vertellen. Ja, zo luidt de conclusie. Het is zelfs een sterk verhaal, menen de deskundigen, met historische, culturele en educatieve waarden. Het advies schetst een perspectief van zo een twintig duizend bezoekers per dag.

Dirk met zijn vrouw Heleen bij hun paarden

tijd heen stijgt die waarde alleen maar. Een boer denkt aan zijn kinderen en kleinkinderen. Welk belang hebben zij om nieuwe verdienmodellen te verzinnen, met alle risico's van dien. Ze kijken wel uit."

En toch gaat het roer om bij Molenaar. Hij, die gruwelt van veranderingen, heeft een deal met de gemeente. Waarom? Molenaar: "Ik heb twee dochters. De ene doet de Hogere Hotelschool, de ander de ALO, een sportopleiding, en wil daarna nog door studeren. Mijn grootste belang is de vrijheid die ik heb aan hen en mijn kleinkinderen door te kunnen geven. Dat kan alleen als de grond weer van mij wordt en ik (deels) ophoud te pachten. Ik heb mijn rechten als pachter kunnen verruilen tegen bezit. Ik heb 6 hectare grond terug gekregen in bezit waarop ik een landgoed bouw die mijn dochters samen gaan runnen."

Juliëtte en Vivianne zijn straks uitstekend in staat om een hotel te exploiteren en recreatie aan te bieden. De dochters zijn opgevoed met het verenigingsleven en vrijwilligerswerk. Nu al komen kwetsbare kinderen uit het dorp naar de boerderij om de twee paarden te borstelen en de geiten de voeren. Deze ervaring in combinatie met hun opleidingen stelt hen in staat voor specifieke doelgroepen activiteiten te organiseren binnen een groene en duurzame omgeving. Precies wat de gemeente voor ogen heeft.

Voor de overige 73 hectare geldt dat Molenaar onder dezelfde condities blijft pachten, zonder daar een continuïteit claim op te hebben. Dat betekent dat Molenaar op elk gewenst moment zijn land, en waarschijnlijk steeds een gedeelte daarvan, aan

de gemeente geeft als daar zwaarwegende (economische) redenen voor zijn of uitwerking van ontwikkeling van het PARK21. En dat doet hij dan ook. Want afspraak is afspraak. Hij zegt daarover: "De gemeente helpt mij. Ik krijg alle medewerking om op die zes hectare een landgoed te ontwikkelen. Ik kan een toekomst geven aan mijn kinderen en we zijn weer eigenaar van zes hectare grond die mij zeer dierbaar is en in noodgevallen ook veel waard is."

Molenaar realiseert zich dat zijn nieuwe plannen niet gespeend zijn van risico's. In zijn beleving doet de overheid nogal lyrisch

“De belevingswereld van de bedenkers, de doeners en de gebruikers liggen nog mijlenver uit elkaar.”

(lees makkelijk) over groen en duurzaamheid. Prima, vindt Molenaar maar hij weet dat het goed onderhouden moet worden anders is het gauw over met de beleving van de mensen. Bovendien moet er een heel landgoed verrijzen, dat moet gaan lopen als een trein. Maar het voelt voor Dirk, zijn vrouw en dochters goed. Heel goed zelfs. Ze gaan het achterstallig onderhoud van de boerderij eindelijk aanpakken, de kozijnen strak in de lak zetten en binnen moderniseren; weer voor honderd jaar. Molenaar: "De boerderij is na 85 jaar eindelijk terug in de familie." En daar draait alles om. ■